
ФІНАНСОВЕ ПРАВО

Максим Чемерис,

кандидат юридичних наук, докторант
Державного податкового університету
ORCID: 0009-0002-4508-0350

DOI <https://doi.org/10.32782/2306-9082/2025-58-7>

УДК 346

Бюджетно-правове регулювання відносин в сфері одержання та використання бюджетними установами грантів

Нові виклики, які постають перед Україною в умовах дефіциту надходжень бюджетів, обумовили відшукування нових джерел доходів бюджетів. Органи держави, органи місцевого самоврядування та утворені ними організації, які в бюджетному процесі виступають бюджетними установами, для реалізації відповідно функцій і завдань держави та місцевого самоврядування, покладених на них повноважень, а також для реалізації програм і проектів у випадках, визначених законом, наділяються правом залучати власні надходження. Останнім часом вони все частіше в рамках їх компетенції звертаються до додаткових джерел залучення власних надходжень і фінансового забезпечення реалізації ними покладених на них завдань, які надходять як із зовнішніх джерел, в тому числі в формі міжнародної технічної допомоги, так і з внутрішніх джерел. Правові підстави та правові обмеження щодо залучення грантів є предметом

регулювання передусім бюджетного законодавства, проте питання джерел фінансування органів державної влади та утворених ними організацій, які мають статус бюджетних установ, є питанням правового регулювання ряду спеціальних законів і такі положення далеко не завжди взаємоузгоджені.

Дослідження питань правового регулювання залучення суб'єктами, які повністю утримуються за рахунок бюджетних коштів, аленаділені правом залучати власні надходження, тобто бюджетними установами здійснювали такі науковці, як А. О. Азарова, І. Білан, О. Галько, О. В. Житкевич Ю. В. Звір, К. Є. Каліна, М. Кобеля-Звір, А. Колісник, К. М. Недря, Л. С. Рибалко, Л. О. Нікіфорова, С. Свірко, С. В. Сисюк, І. М. Трубавіна, А. А. Шиян та інших.

Однак в роботах висвітлюються лише окремі аспекти правового регулювання відносин в сфері залучення грантів бюджетними установами.

Метою статті є системне висвітлення сучасного стану бюджетно-правового регулювання відносин в сфері залучення та використання грантів бюджетними установами.

Основні результати дослідження. Згідно із законодавством реципієнтами грантів можуть виступати різні суб'єкти, як фізичні, так і юридичні особи, в тому числі бюджетні установи, якими визнаються «органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету» та є неприбутковими [1]. Під «повним утриманням» за рахунок відповідного бюджету розуміється те, фінансування діяльності бюджетної установи здійснюється виключно коштами загального та спеціального фонду відповідного бюджету, що є складовою бюджетної системи України. Якщо відповідно до БК України та спеціального закону відповідна бюджетна установа може одержувати кошти в установленому порядку як плата за надання послуг, виконання робіт та цільових заходів, або як форму допомоги (гранти, дарунки та благодійні внески), чи надходження від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності, то такі кошти відповідно до п. 15 ч. 1 ст. 2 БК України набувають режим «власних надходжень» такої бюджетної установи [1], які належать до доходів відповідного бюджету (п. 23 ч. 1 ст. 2 БК України), мають характер неподаткових надходжень (п. 2-1 ч. 3 ст. 9 БК України) та є складовими спеціального фонду відповідного бюджету (ч. 3 ст. 13 БК України) [1].

Так, наприклад, відповідно до ч. 2 ст. 51 Закону України «Про дошкільну освіту» до джерел фінансування закладів дошкільної освіти належать серед інших «гранти вітчизняних

і міжнародних організацій» [2] і це положення є загальним, тобто поширюється як на державні та комунальні заклади дошкільної освіти, які функціонують як бюджетні установи, так і інші заклади дошкільної освіти, в тому числі приватні.

Загалом правовий режим власних надходжень бюджетних установ встановлений в ст. 13 БК України. Зокрема, в ч. 4 ст. 13 БК України закріплено, що «власні надходження бюджетних установ отримуються додатково до коштів загального фонду бюджету і включаються до спеціального фонду бюджету» [1].

Також власні надходження залежно від їх джерела поділяються на групи, перелік яких визначено в ч. 4 ст. 13 БК України. Так, гранти належать до другої групи власних надходжень бюджетних установ, а саме до першої підгрупи другої групи: «благодійні внески, гранти та дарунки» (абз. 11 ч. 4 ст. 13 БК України) [1].

Кожен з видів (груп, підгруп) власних надходжень бюджетних установ має цільове спрямування. Так, гранти як окремий вид власних надходжень бюджетних установ, що належить до другої групи першої їх підгрупи використовуються (з урахуванням ч. 9 ст. 51 БК України) на: «організацію основної діяльності бюджетних установ» [1], в той час як на «виконання відповідних цільових заходів» спрямовуються лише власні надходження, що належать до підгрупи 2 другої групи – «надходження, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ для виконання цільових заходів...» [1].

А. С. Колісник зазначає, що з огляду на це бюджетні установи «мають враховувати безпосередньо й той вид діяльності, що закріплено в їх установчих документах як основний» [3, с. 76]. Але, як вірно зазначає І. М. Булеза, «це суперечить

самій природі гранту, адже гранти характеризуються цільовим призначенням, яке обумовлене з грантодавцем» [4, с. 30], тобто гранти мають бути спрямовані в рамках їх основної діяльності саме на визначені угодою про надання гранту цілі.

Так, в ч. 9 ст. 51 БК України закріплено, що «якщо фактичні обсяги власних надходжень бюджетних установ з урахуванням залишків відповідних бюджетних коштів на початок року перевищують відповідні витрати, затвержені законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), розпорядник бюджетних коштів передбачає спрямування таких надпланових обсягів у першу чергу на погашення заборгованості з оплати праці, нарахувань на заробітну плату, стипендій, комунальних послуг та енергоносіїв» [1]. Однак ці положення БК України не вичерпують цілі використання коштів грантів, оскільки цільове їх спрямування обумовлене також грантовою угодою.

Зауважимо, що якщо бюджетна установа фінансується з місцевого бюджету, то відповідно до п. 21 Порядку № 378 «обсяги власних надходжень, які перевищують відповідні витрати, за умови забезпечення ресурсами заходів з виконання основних функцій бюджетних установ розпорядники бюджетних коштів перераховують вищим та підвідомчим установам і організаціям у разі, коли їм такі повноваження надано відповідними нормативно-правовими актами» [5]. При цьому переказ таких коштів здійснюється лише в межах одного коду тимчасової (програмної) класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів і однієї групи власних надходжень. Однак, кошти грантів є цільовими, і навіть за наявності закріплених за бюджетною установою повноважень на здійснення такого перерахування, на нашу думку, здійснення переказу «надлишку» коштів гранту вищестоящому

розпоряднику коштів відповідного місцевого бюджету не відповідає ні меті надання гранту, ні встановленим в антикорупційному законодавстві обмеженням. А тому, вважаємо, слід доповнити п. 21 Положення № 378 реченням: «вказаний порядок не поширюється на кошти грантів».

Отже, гранти на сьогодні належать до числа власних надходжень бюджетних установ (поряд з дарунками та благодійними внесками) і не мають згідно з ч. 4 ст. 13 БК України цільового призначення [1], можуть бути перераховані в разі формування «надлишку» коштів вищим або підвідомчим установам і організаціям, що не відповідає умовам їх надання, а тому вважаємо, що до ч. 4 ст. 14 БК України слід внести зміни і віднести гранти до підгрупи 2 групи другої власних надходжень бюджетних установ.

С. В. Свірко розмежовуючи власні надходження бюджетних установ на дві групи: 1) доходи від операцій обміну (плата за надання послуг, кошти від реалізації товарів, плата за використання активів); 2) доходи від необмінних операцій, відносить до них гранти, податки і пожертви (благодійні внески) [6, с. 92]. Відповідно доходи від отримання гратів та дарунків належать до необмінних операцій, які відображаються в Казначействі на субрахунку 7511 «Доходи за необмінними операціями» відображаються в обліку залежно від мети з якою вони здійснені (реконструкція будівель, придбання основних засобів, запасів, послуг тощо) [4, с. 30]. С. В. Свірко відмічає, що гранти не мають постійного характеру і «плануються лише у випадках, що попередньо визначені рішеннями Кабінету Міністрів України, укладеними угодами, міжнародними та календарними планами проведення централізованих заходів тощо» [7, с. 89]. О. Галько підкреслює таку рису грантів, як надання їх на підставі поданої заяви (заявки),

тобто їх заявний характер [8, с. 251]. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 року № 228 доходи в формі грантів не плануються на етапі затвердження кошторису, а відображаються у кошторисі за фактом отримання грантів шляхом внесення змін до кошторису [9].

Операції з грантовими коштами проводяться Державною казначейською службою України шляхом відкриття спеціального реєстраційного рахунка за кодом класифікації доходів бюджету 25020100 «Благодійні внески, гранти та дарунки». Зміни до кошторису вносяться лише після надходження коштів гранту на такі спеціальні реєстраційні рахунки або отримання їх в формі дарунків у натуральній формі. У разі отримання гранту у натуральній (матеріальній) формі (наприклад ноутбуки, телевізори, комп'ютерна техніка) через спеціальний реєстраційний рахунок проводять відновлення касових видатків [10, с. 54].

Грантові кошти ряд дослідників відносять до джерел залучення коштів на договірній фіндрайзинговій основі. Так, про таку форму фінансування соціальних проектів та цільових програм бюджетних установ як фіндрайзинг, «що представляє собою спеціально організований процес збору коштів на реалізацію проектів неприбуткових організацій» зазначають Матросова В. О. і Хижняк О. В. і до його інструментів відносять гранти [11, с. 94].

Н. Г. Пігуль та О. В. Люта також зазначають, що надання гранту бюджетній установі є інструментом її фінансування на основі фіндрайзингу і відмічають такі їх форми, як власне «грант», яким є «добродійного пожертвування (внесок), що надається донорською організацією для реалізації неприбуткового проекту або програми», та «поворотний грант», яким вказані дослідники визначають «безпроцентну поворотну фінансову допомогу, що

надається неприбутковій організації для реалізації проектів, які припускають отримання доходів у результаті діяльності щодо проекту», яка припускає повне або часткове повернення наданого фінансування [12, с. 99].

Гранти як вид бюджетних доходів класифікуються відповідно до Класифікації доходів бюджету за кодом «25020100» [13].

При виконанні державного та місцевих бюджетів застосовується казначейське обслуговування бюджетних коштів (абз. 1 ч. 1 ст. 43 БК України), яке передбачає, що органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів (далі – органи Казначейства України), бюджетним установам відкриваються рахунки у встановленому законодавством порядку (абз. 7 ч. 1 ст. 43) [1]. А тому кошти грантів зараховуються на відповідні рахунки для зарахування до спеціального фонду відповідного бюджету, відкриті в Казначействі на ім'я бюджетних установ – розпорядників бюджетних коштів та їх відокремлених структурних підрозділів у розрізі кодів Класифікації доходів бюджету відповідно до законодавств, а саме:

1) Державного бюджету України, відповідно до п. 6.1 Порядку казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету, що затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 29.01.2013 № 43 [14];

2) відповідного місцевого бюджету, відповідно до п. 2.2, 3.12, 6.4, 12.1–12.6 Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів, що затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 23.08.2012 № 938 [15].

За загальним правилом, власні надходження бюджетних установ з рахунків для зарахування до спеціального фонду державного бюджету власних надходжень бюджетних установ,

а в нашому випадку коштів грантів, «перераховуються (списуються) на відповідні спеціальні реєстраційні рахунки розпорядників бюджетних коштів та/або їх відокремлених структурних підрозділів» (п. 6.2 Порядку казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету) [14].

Платежі, які належать до власних надходжень бюджетних установ, що утримуються за рахунок коштів місцевих бюджетів, та відповідно до законодавства є джерелом формування спеціального фонду місцевих бюджетів, зараховуються на відповідні рахунки для зарахування до спеціального фонду місцевих бюджетів власних надходжень бюджетних установ, відкриті в Казначействі на ім'я бюджетних установ – розпорядників бюджетних коштів та їх відокремлених структурних підрозділів у розрізі кодів класифікації доходів бюджету відповідно до законодавства.

Слід зазначити, що в Україні, незважаючи на те, що в ч. 1 ст. 43 БК України закріплено, що «при виконанні державного бюджету і місцевих бюджетів застосовується казначейське обслуговування бюджетних коштів» [1], на сьогодні відбувається і банківське обслуговування бюджетних коштів, а тому можна стверджувати, що в Україні запроваджено змішану систему обслуговування бюджетів – казначейсько-банківську.

Відмітимо, що в розвиток положень ч. 2 і 9 ст. 43, в ч. 9 ст. 13 БК України закріплено, що саме в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, здійснюється «розміщення закордонними дипломатичними установами України бюджетних коштів на поточних рахунках іноземних банків», а також «розміщення на поточних рахунках у банках державного сектору власних надходжень державних і комунальних закладів фахової передвищої та вищої освіти, наукових установ та

закладів культури, отриманих як плата за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійні внески та гранти» [1]. Отже, для вказаних бюджетних установ, які функціонують на території України, такими банками мають виступати «банки державного сектору».

Казначейське обслуговування місцевих бюджетів здійснюється органами Казначейства України також відповідно до ст. 43 БК України (ч. 1 ст. 78 БК України) [1]. Відповідно до ч. 2 ст. 78 БК України порядок обслуговування коштів місцевих бюджетів у частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ в установах банків державного сектору визначаються Кабінетом Міністрів України за погодженням з Національним банком України, а саме на сьогодні це Порядок обслуговування коштів місцевих бюджетів в частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ в установах банків державного сектору, що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 14 травня 2015 р. № 378 [5].

Йдеться про банки які належать до суб'єктів «державного сектора економіки». Відповідно до ч. 3 ст. 3 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» «Суб'єктами господарювання державного сектору економіки є юридичні особи, єдиним учасником (засновником) яких є держава, а також юридичні особи, у статутному капіталі яких 50 відсотків акцій (часток) належать державі або частка держави становить величину, що забезпечує їй право вирішального впливу на діяльність таких юридичних осіб» [16]. Однак, в п. 2 Порядку, що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 р. № 719 закріплено, що «у цьому Порядку терміни вживаються у значенні, наведеному в БК України, Законі України «Про банки і банківську діяльність» та інших нормативно-правових актах,

що регламентують бюджетний процес і банківську діяльність. Для цілей цього Порядку термін «установа банку державного сектору» вживається як банк, у якому держава володіє не менш як 75 відсотками статутного капіталу» [17]. Отже, існує правова колізія щодо питання: хто ж належить до банків державного сектору. Також, відмітимо, що до банків відповідно до законодавства про фінансові послуги застосовується поняття «фінансова установа», а не «установа».

Так, Уряд, відповідно до положень БК України може встановлювати певні порядки дій учасників бюджетних відносин, проте його нормативно-правові акти не можуть суперечити законам, за якими визнано пріоритет в регулюванні правового статусу суб'єктів господарювання та їх належності до державного чи комунального секторів економіки. Якщо в цілях бюджетно-правового регулювання виникає потреба тлумачення певного поняття інше (вужче), ніж це має місце в інших законах, таке тлумачення та/або поняття має бути закріплено на рівні Бюджетного кодексу України, а тому пропонуємо саме в ст. 2 БК України закріпити, що під терміном «банки державного сектору» розуміються банки, у яких держава володіє не менш як 75 відсотками статутного капіталу».

Однак зарахування коштів грантів на банківські рахунки може відбуватися прямо, або через Казначейство. Так, відповідно до ч. 7 ст. 43 БК України «власні надходження державних і комунальних закладів фахової передвищої та вищої освіти, наукових установ та закладів культури (далі – заклади), отримані як плата за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійні внески та гранти, зараховуються на спеціальні реєстраційні рахунки, відкриті в територіальному органі Казначейства України, або на поточні рахунки у банках державного сектору» [1]. В Порядку,

затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 р. № 719, а саме в п. 3 закріплено умови розміщення вказаними бюджетними установами на поточних рахунках власних надходжень грантів [17], серед яких:

1) рішення відповідного закладу щодо розміщення на наступний бюджетний період власних надходжень, «отриманих як плата за послуги, що надаються закладом, установою згідно з основною діяльністю, благодійні внески та гранти, в територіальному органі Казначейства (далі – орган Казначейства) або в банку», яке приймається щодо кожної бюджетної програми окремо і щодо кожного окремого виду надходжень, зокрем грантів, «підлягає погодженню з головним розпорядником бюджетних коштів до 25 грудня року, що передує плановому, і протягом такого періоду не змінюється» [Питання власних надходжень державних і комунальних вищих навчальних закладів,]. Відмітимо, що якщо місцевий бюджет має заборгованість за позиками, то незалежно від наявності такого погодження, розміщення коштів грантів на рахунках банків не допускається (абз. 2 пп. 1 п. 3 Порядку № 719) [Питання власних надходжень державних і комунальних вищих навчальних закладів];

2) «наявність у закладі, установі кошторису (плану використання бюджетних коштів), затвердженого в установленому порядку» (пп. 2 п. 3 Порядку № 719) [Питання власних надходжень державних і комунальних вищих навчальних закладів];

3) «наявність у договорі між закладом, установою та банком про розміщення на поточних рахунках в банку та обслуговування власних надходжень закладу, установи, отриманих як плата за послуги, що надаються закладом, установою згідно з основною діяльністю, або благодійні внески, або гранти (далі – договір),

обов'язкових умов щодо: а) відкриття в банку окремих поточних рахунків для зарахування та здійснення витрат для власних надходжень, отриманих як гранти; б) права закладу, установи на повернення коштів у повному обсязі на відповідні спеціальні реєстраційні рахунки, відкриті в органі Казначейства, або на поточні рахунки, відкриті закладом, установою відповідно до цього Порядку в іншому банку, на першу вимогу закладу, установи без сплати банку неустойки; в) заборони договірною списання банком коштів з поточних рахунків закладу, установи; г) відповідальності банку згідно із законодавством у разі порушення договірних зобов'язань; д) прийняття банком до виконання платіжних доручень закладу, установи у межах фактичного залишку на відповідному рахунку (пп. 3 п. 3 Порядку № 719) [Питання власних надходжень державних і комунальних вищих навчальних закладів];

4) розміщення власних надходжень, отриманих навчальними закладами як плата за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю у галузі освіти, лише у національній валюті (пп. 4 п. 3 Порядку № 719) [Питання власних надходжень державних і комунальних вищих навчальних закладів];

5) відсутність на початок бюджетного періоду кредиторської заборгованості із заробітної плати, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, стипендій, забезпечення продуктами харчування, придбання медикаментів, а також за спожиті комунальні послуги та енергоносії за загальним фондом та за аналогічними напрямками використання коштів спеціального фонду закладу, установи (пп. 5 п. 3 Порядку № 719) [Питання власних надходжень державних і комунальних вищих навчальних закладів];

б) плата за послуги з обслуговування коштів у банку здійснюється з відповідного поточного рахунка закладу, установи, відкритого у банку (пп. 6 п. 3 Порядку № 719) [Питання власних надходжень державних і комунальних вищих навчальних закладів]. В п. 6 Порядку закріплено перелік документів, які необхідно подати Казначейству для розміщення власних надходжень, зокрема грантів, вказаними закладами на поточному рахунку в банку.

Висновки. Отже, гранти належать до власних надходжень бюджетних установ, які спрямовуються на забезпечення організації основної діяльності бюджетних установ, яка обумовлена законом та/або положенням, іншим установчим документом, що регулює діяльність відповідної організації. Гранти володіють як вид доходів бюджету рядом додаткових ознак: 1) належать до числа доходів від необмінних операцій; 2) не мають постійного характеру; 3) надаються на заявній основі (на підставі поданої заявки); 4) належать до власних надходжень бюджетних установ і є доходом спеціального фонду відповідного бюджету; 5) не плануються на етапі затвердження кошторису, а відображаються у кошторисі за фактом отримання грантів шляхом внесення змін до кошторису; 6) цільове спрямування коштів грантів обумовлене грантовою угодою, при цьому вони спрямовуються в рамках їх основної діяльності на визначені угодою про надання гранту цілі. Проте в ч. 4 ст. 13 БК України відсутня вказівка щодо цільового призначення коштів грантів. А тому вважаємо, що до ч. 4 ст. 14 БК України слід внести зміни і віднести гранти до підгрупи 2 групи другої власних надходжень бюджетних установ. Передбачана в законодавстві можливість перерахування у разі формування «надлишку» власних надходжень вищим або підвідомчим установам і організаціям, також не відповідає

умовам їх надання, а тому, вважаємо, «надлишку» власних надходжень що в п. 21 Положення № 378 слід бюджетних установ не поширюється закріпити, що порядок перерахування на кошти грантів.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
2. Про дошкільну освіту: Закону України від 6 червня 2024 року № 3788-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
3. Колісник А. Сучасний погляд на фінансування інноваційної діяльності. С. 73–77. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2021/Conf_05.10.21/Conf_05.10.21_15.pdf
4. Булеза І. М. Обліково-аналітичне забезпечення виконання кошторисів бюджетних устанав. Тернопіль: Зхідноукраїнський національний університет, 2021. 66 с.
5. Про затвердження Порядку обслуговування коштів місцевих бюджетів у частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ в установах банків державного сектору: Постанова Кабінету Міністрів від 14 травня 2015 р. № 378. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/378-2015-п#Text>
6. Свірко С. В. Доходи спеціального фонду бюджетних устано у вітчизняній та міжнародній обліковій практиці: характеристика та порівняльний ааліз. *Вчені записки*. 2009. Випуск 11. С. 89–95. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e50eb7f0-f58d-4d00-a4f3-a63b5cac8d21/content>
7. Галько О. Т. Спеціальний фонд бюджетної організації. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2010. № 25 (1). С. 249–252.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 року № 228.
9. Сисюк С. В. Організаційні аспекти обліку благодійної допомоги у бюджетних установах. *Вісник Львівської комерційної академії*. Львів: Видавництво львівської комерційної академії, 2014. Вип. 4. С. 51–56.
10. Матросова В., Хижняк О. В. Проблеми фінансування бюджетних організацій на основі кошторису. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2013. Випуск. 2. С. 92–95.
11. Пігуль Н. Г., Люта О. В. Особливості реалізації фінансового механізму бюджетних установ. *Вісник Академії митної служби України. Серія: «Економіка»*. 2010. № 2 (44). С. 94–101.
12. Класифікація доходів бюджету, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 14.01.2011 № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11#n3>
13. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету: наказ Міністерства фінансів України від 29.01.2013 № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0291-13#Text>
14. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів: Наказ Міністерства фінансів України від 23.08.2012 № 938. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1569-12#Text>
15. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21 вересня 2006 року № 185-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text>
16. Порядок розміщення на поточних рахунках в банках державного сектору та використання власних надходжень державних і комунальних вищих навчальних закладів, наукових установ та закладів культури, отриманих як плата за послуги, що надаються ними згідно з основною діяльністю, благодійні внески та гранти, та здійснення контролю за використанням власних надходжень, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 р. № 719. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/719-2015-п/print>

Чемерис М. С. Бюджетно-правове регулювання відносин в сфері одержання та використання бюджетними установами грантів

В статті висвітлено результати аналізу стану бюджетно-правового регулювання відносин в сфері одержання та використання бюджетними установами грантів. З'ясовано, що гранти належать до власних надходжень бюджетних установ, які спрямовуються на забезпечення організації основної діяльності бюджетних установ, яка обумовлена законом та/або положенням, іншим установчим документом, що регулює діяльність відповідної організації. Гранти володіють як вид доходів бюджету рядом додаткових ознак: 1) належать до числа доходів від необмінних операцій; 2) не мають постійного характеру; 3) надаються на заявній основі (на підставі поданої заявки); 4) належать до власних надходжень бюджетних установ і є доходом спеціального фонду відповідного бюджету; 5) не плануються на етапі затвердження кошторису, а відображаються у кошторисі за фактом отримання грантів шляхом внесення змін до кошторису; 6) цільове спрямування коштів грантів обумовлене грантовою угодою, при цьому вони спрямовуються в рамках їх основної діяльності на визначені угодою про надання гранту цілі. Проте в ч. 4 ст. 13 БК України відсутня вказівка щодо цільового призначення коштів грантів. А тому вважаємо, що до ч. 4 ст. 14 БК України слід внести зміни і віднести гранти до підгрупи 2 групи другої власних надходжень бюджетних установ. Обґрунтовано, що передбачена в законодавстві можливість перерахування у разі формування «надлишку» власних надходжень вищим або підвідомчим установам і організаціям, також не відповідає умовам їх надання, а тому, запропоновано закріпити в законодавстві, що порядок перерахування «надлишку» власних надходжень бюджетних установ не поширюється на кошти грантів. З'ясовано, що кошти грантів можуть зараховані та розміщені на рахунках в Казначействі або, в разі одержання грантів державними і комунальними закладами фахової передвищої та вищої освіти, науковими установами та закладами культури, на банківських рахунках банків, у яких держава володіє не менш як 75 відсотками статутного капіталу. Запропоновано в ст. 2 БК України закріпити поняття «банки державного сектору економіки» для цілей бюджетно-правового регулювання. Висвітлено умови розміщення уповноваженими бюджетними установами на поточних рахунках власних надходжень в формі грантів.

Ключові слова: грант, бюджетна установа, банк державного сектору економіки, власні надходження, спеціальний фонд бюджету.

Chemerys M. Budgetary legal regulation of relations in the sphere of receipt and use of grants by budgetary institutions

The article highlights the results of the analysis of the state of budgetary and legal regulation of relations in the field of receiving and using grants by budgetary institutions. It was found that grants belong to the own revenues of budgetary institutions, which are aimed at ensuring the organization of the main activities of budgetary institutions, which are stipulated by law and/or regulations, other constituent document regulating the activities of the relevant organization. Grants, as a type of budget revenues, have a number of additional features: 1) belong to the number of revenues from non-exchange transactions; 2) are not permanent; 3) are provided on an application basis (based on a submitted application); 4) belong to the own revenues of budgetary institutions and are the income of a special fund of the relevant budget; 5) are not planned at the stage of approving the estimate, but are reflected in the estimate upon receipt of grants by making changes to the estimate; 6) the targeted allocation of grant funds is stipulated by the grant agreement, while they are directed within the framework of their main activities to the goals specified in the grant agreement. However, in Part 4 of Article 13 of the Budget Code of Ukraine there is no indication of the intended purpose of grant funds. Therefore, we believe that Part 4 of Article 14 of the Code of Ukraine should be amended and grants should be attributed to subgroup 2 of the second group of own revenues of budgetary institutions. It is substantiated that the possibility of transferring in the event of the formation of a "surplus" of own revenues to higher or subordinate institutions

and organizations, provided for in the legislation, also does not meet the conditions for their provision, and therefore, it is proposed to enshrine in the legislation that the procedure for transferring the “surplus” of own revenues of budgetary institutions does not apply to grant funds. It was found that grant funds can be credited and placed on accounts in the Treasury or, in the case of grants received by state and municipal institutions of professional pre-higher and higher education, scientific institutions and cultural institutions, on bank accounts of banks in which the state owns at least 75 percent of the authorized capital. It is proposed in Art. 2 of the Code of Ukraine to establish the concept of “state sector banks” for the purposes of budgetary and legal regulation. The conditions for placing authorized budgetary institutions in current accounts of their own revenues in the form of grants are highlighted.

Key words: grant, budgetary institution, state sector bank, own revenues, special budget fund.